

Samorząd terytorialny w 100-leciu

Rudolf Borusiewicz

Warszawa, 11 września 2018 r.

ZWIĄZEK
POWIATÓW
POLSKICH

**100-lecie niepodległości
czyli
100-lecie fundamentu
ustroju Rzeczypospolitej
jakim był i jest samorząd terytorialny**

samorząd terytorialny

WSPÓLNOTA

140

DEKRET

o samorządzie miejskim.

Do czasu wydania przez Sejm ustawy o samorządzie miejskim dla całego Państwa Polskiego wprowadza się dla obszarów Polski, należących przed wojną do Rosji, następującą tymczasową ustawę o samorządzie miejskim.

TYTUŁ I.

O gminie miejskiej i zmianie jej granic.

Art. 1. Niniejszej ustawie będą podlegały miasta, wyliczone w dołączonym wykazie, tudzież te miasta, na które jej moc obowiązującą rozciągnie właściwa władza ustawodawcza.

Art. 2. Gmina miejska jest samorządną jednostką terytorjalną i osobą publiczno-prawną.

Art. 3. Utworzenie nowej gminy miejskiej, skasowanie istniejącej oraz wszelkie zmiany jej granic mogą być skuteczniiane tylko w drodze ustawodawczej po wysłuchaniu wniosków zainteresowanych ciał samorządowych.

Art. 4. W razie przyłączenia do miasta sąsiedniej gminy w całości, majątek tej gminy oraz jej długi przechodzą na miasto.

Jeżeli wskutek innych zmian, wymienionych w art. 3-im, zachodzi potrzeba rozdzielenia majątku zainteresowanych gmin oraz oznaczenia ich obowiązków, wówczas, o ile nie nastąpi dobrowolny układ między gminami, dokonywa tego Minister Spraw Wewnętrznych, od którego decyzji służy odwołanie do Sądu Najwyższego.

Rozporządzenia władz państwowych i uchwały gminne, obowiązujące na obszarze, który został włączony do gminy miejskiej, zachowują swą moc, dopóki nie zostaną zniesione przez nowe rozporządzenia władz państwowych lub uchwały organów samorządu miejskiego.

141.

DEKRET

o tymczasowej ordynacji powiatowej dla obszarów Polski byłego zaboru rosyjskiego.

Do czasu wydania przez Sejm ordynacji powiatowej zarządza się co następuje:

TYTUŁ I.

Granice powiatowych związków komunalnych.

Art. 1. Każdy powiat administracyjny stanowi powiatowy związek komunalny, który jest osobą publiczno-prawną.

Zmiany granic powiatów administracyjnych pociągają za sobą odpowiednie zmiany obszaru powiatowych związków komunalnych.

Art. 2. Jeżeli wskutek zmian, wymienionych w ust. 2-im art. 1-go, zachodzi potrzeba rozdzielenia majątku zainteresowanych powiatowych związków komunalnych oraz oznaczenia ich obowiązków, wówczas tworzy się Komisję Likwidacyjną, składającą się z komisarzy powiatowych powiatów zainteresowanych oraz członków wydziałów powiatowych po 2-ch z każdego zainteresowanego powiatu. Przewodniczącym Komisji jest najstarszy wiekiem komisarz powiatowy. Przedstawiciele wydziałów do Komisji Likwidacyjnej powołują sejmiki powiatowe zwykłą większością głosów. Wnioski Komisji Likwidacyjnej zatwierdza Minister Spraw Wewnętrznych, od którego decyzji służy odwołanie do Sądu Najwyższego.

150.

DEKRET

w przedmiocie skarbowości gmin miejskich.

Do czasu wydania przez Sejm ogólnej ustawy o skarbowości związków komunalnych zarządza się co następuje:

Art. 1. Dla wypełnienia zadań, włożonych na miasta przez Tymczasową Ustawę o Samorządzie Miejskim, korzystają gminy miejskie na obszarach b. zaboru rosyjskiego z następujących źródeł dochodowych:

- a) majątek własny;
- b) przedsiębiorstwa miejskie;
- c) zapomogi ze strony państwa, oznaczone w specjalnych ustawach i rozporządzeniach;
- d) opłaty zwyczajne;
- e) opłaty szczególne, pobierane na założenie i utrzymywanie urzędzeń i zakładów dobra powszechnego od tych właścicieli nieruchomości tudzież przemysłowców i handlujących, którzy z wprowadzonych urzędzeń i zakładów ciągną specjalne korzyści;
- f) podatki bezpośrednie i pośrednie, pobierane na podstawie osobnych statutów podatkowych bądź w postaci dodatków do istniejących podatków państwowych, bądź w postaci samodzielnych podatków gminnych;
- g) monopole handlowe, o ile nie dotyczą przedmiotów, należących do monopolu państwowego lub obłożonych państwowym podatkiem pośrednim;
- h) pożyczki, darowizny, zapisy oraz wpływy jednorazowe ze sprzedaży lub zamiany części majątku miejskiego.

Źródła dochodowe powyżej wymienione winny być stosowane w kolejich wyliczenia.

Art. 2. Wszystkie dotychczasowe pobory miejskie pozostają nadal w swojej mocy.

Art. 3. Każda uchwała gmin miejskich, wydzielonych z powiatu, dotycząca źródeł dochodowych, wymienionych pod literami d, e, f, h art. 1-go wymaga zatwierdzenia Ministra Spraw Wewnętrznych po porozumieniu z Ministrem Skarbu, zaś źródeł, wymienionych pod literą g art. 1-go, — zatwierdzenia Ministra Spraw Wewnętrznych po porozumieniu z Ministrem Skarbu oraz Ministrem Handlu i Przemysłu względnie o ile chodzi o zmonopolizowanie sprzedaży artykułów pierwszej potrzeby — z Ministrem Aprowizacji.

Odnośne uchwały gmin miejskich, niewydzielonych z powiatów, wymagają zatwierdzenia Wydziałów Powiatowych, kierujących się w tym względzie przepisami wykonawczymi, wydanymi przez Ministra Spraw Wewnętrznych po porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 4. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Art. 5. Wykonanie dekretu poleca się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Dan w Warszawie, dnia 7 lutego 1919 r.

Naczelnik Państwa:

J. Piłsudski

Prezydent Ministrów:

I. J. Paderewski

Minister Spraw Wewnętrznych:

S. Wojciechowski

151.

DEKRET

w przedmiocie skarbowości powiatowych związków komunalnych.

Do czasu wydania przez Sejm ogólnej ustawy skarbowości związków komunalnych zarządza się co następuje:

Art. 1. Dla wypełnienia zadań, włożonych na samorząd powiatowy przez Tymczasową Ordynację Powiatową, powiatowe związki komunalne na obszarach b. zaboru rosyjskiego korzystają z następujących źródeł dochodowych:

- a) majątek własny;
- b) przedsiębiorstwa komunalne;
- c) zapomogi ze strony państwa, oznaczone w specjalnych ustawach i rozporządzeniach;
- d) opłaty zwyczajne i szczególne;
- e) podatki komunalne powiatowe: dotacyjne, dodatkowe do państwowych lub gminnych i samodzielne;
- f) monopole handlowe;
- g) pożyczki, darowizny, zapisy, wpływy jednorazowe ze sprzedaży lub zamiany części majątku.

Źródła dochodowe, powyżej wymienione, winny być stosowane w kolejich wyliczenia.

Art. 2. Majątek powiatowych związków komunalnych ma być w ten sposób administrowany, aby przynosił jak największy dochód.

Art. 3. Przedsiębiorstwa komunalne o charakterze zarobkowym są prowadzone na zasadach prywatno-gospodarczych i podlegają wszelkim przepisom administracyjnym i skarbowym, obowiązującym także przedsiębiorstwa, należące do osób i instytucji prywatnych.

Art. 4. Zapomogi na cele specjalne udzielane będą ze skarbu Państwa oraz z funduszu wyrównawczego. Oddzielne ustawy i rozporządzenia

DEKRET

o tymczasowej ordynacji wyborczej do Sejmików Powiatowych.

Do czasu wydania przez Sejm ordynacji wyborczej powiatowej zarządza się, co następuje:

Art. 1. Sejmik Powiatowy składa się z delegatów miast i gmin powiatu po 2-ch od każdej gminy.

Miasta, mające więcej, niż 25.000 mieszkańców, wyłączone zostają niniejszem ze składu powiatowych związków komunalnych

Art. 2. W gminach wiejskich wyboru delegatów do Sejmików Powiatowych dokonywują Rady Gminne.

Art. 3. W gminach miejskich delegatów do Sejmików Powiatowych wybierają członkowie Rad Miejskich i Magistratów na wspólnem posiedzeniu pod przewodnictwem burmistrza.

Art. 4. Na członka Sejmiku Powiatowego może być wybrany każdy członek odnośnego kolegium wyborczego, umiejący czytać po polsku.

Art. 5. Wybory są tajne.

Art. 6. Wyborów dokonywa się względną większością głosów.

Art. 7. Wszystkie dotychczasowe przepisy o wyborach do Sejmików Powiatowych na terenach Polski, należących przed wojną do Rosji, z dniem ogłoszenia niniejszego tracą moc obowiązującą.

Art. 8. Ministrowi Spraw Wewnętrznych poleca się wykonanie niniejszego rozporządzenia.

Dan w Warszawie, d. 5 grudnia 1918 r.

Naczelnik Państwa:

J. Pilsudski

Prezydent Ministrów:

Moraczewski

Minister Spraw Wewnętrznych:

Thugutt

DEKRET

o wyborach do Rad Miejskich na terenie b. Królestwa Kongresowego.

Do czasu uchwalenia przez Sejm ustawy miejskiej wprowadza się tymczasową ordynację wyborczą do Rad Miejskich na zasadach następujących:

Art. 1. W miastach, mających mniej, niż 5.000 mieszkańców, w skład Rady Miejskiej wchodzi 12-tu radnych.

W miastach, mających od 5-iu do 25-iu tysięcy mieszkańców, skład Rady Miejskiej powiększa się do 24-ch radnych.

W miastach, mających od 25-iu do 45-iu tysięcy mieszkańców, dodaje się do liczby 24-ch radnych 1-go na każde rozpoczęte 2 tysiące mieszkańców ponad 25 tysięcy.

W miastach, mających od 45-iu do 100 tysięcy mieszkańców, dodaje się do liczby 34-ch radnych 1-go na każde rozpoczęte 5 tysięcy mieszkańców ponad 45 tysięcy.

W miastach, mających powyżej 100 tysięcy mieszkańców, dodaje się do liczby 45 radnych 1-go na każde rozpoczęte 10 tysięcy mieszkańców ponad 100 tysięcy, przyczem liczba radnych nie może przewyższać 70.

W Warszawie w skład Rady Miejskiej wchodzi 120 radnych, w Łodzi 75.

Dla uzupełnienia liczby radnych w razie ich śmierci oraz w razie złożenia lub utracenia przez nich mandatów wybierani są zastępcy radnych w liczbie, wynoszącej połowę liczby radnych.

Art. 2. Czynne prawo wyborcze do Rad Miejskich mają wszyscy obywatele bez różnicy płci, którzy: 1) ukończyli 21 lat, 2) posiadają przynależ-

DEKRET

o utworzeniu Rad Gminnych na obszarze b. Królestwa Kongresowego.

Do czasu wydania przez Sejm ustawy o samorządzie gminnym zarządza się co następuje:

Art. 1. Ustawa o urządzeniu gmin wiejskich w Królestwie Polskiem z dnia 2 marca 1864 r. (zbiór praw, t. II, rozdział V: Organizacja Zarządu Królestwa Polskiego, art. 194—313) zachowuje moc obowiązującą ze zmianami i uzupełnieniami, w poniższych artykułach przewidzianymi.

Art. 2. W każdej gminie tworzy się Radę Gminną. Jednocześnie znosi się dotychczas istniejący urząd pełnomocników gminnych (art. 229 i 230 organ. zarz. K. P.). Wykonanie uchwał Rady Gminnej należy do wójta.

Członkowie Rady Gminnej.

Art. 3. Rada Gminna składa się z wójta i 12-tu członków, wybieranych za pomocą tajnego głosowania przez Zgromadzenie Gminne względną większością głosów.

Członkowie Rady Gminnej pełnią swe obowiązki bezpłatnie.

Na mocy art. 44 Konstytucji ogłaszam ustawę następującej treści:

U S T A W A

z dnia 23 marca 1933 r.

o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego.

DZIAŁ I.

PRZEPISY, DOTYCZĄCE OBSZARU CAŁEGO PAŃSTWA Z WYJĄTKIEM WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO.

Rozdział I.

Nazwa i kadencja organów ustrojowych związków samorządowych.

Art. 1. (1) Organem stanowiącym i kontrolującym w gminach wiejskich jest rada gminna, w mia-

stach — rada miejska, w powiatowych związkach samorządowych — rada powiatowa.

(2) Organem zarządzającym i wykonawczym w gminach wiejskich jest zarząd gminny, w miastach — zarząd miejski, w powiatowych związkach samorządowych — wydział powiatowy.

(3) Na czele zarządu gminnego stoi wójt, a na czele zarządu miejskiego — burmistrz, w miastach wydzielonych z powiatowych związków samorządowych — prezydent miasta. Zastępcą wójta jest podwójci, burmistrza — wiceburmistrz, zaś prezydenta miasta — wiceprezydent.

(4) Członkowie rad (gminnych, miejskich, powiatowych) noszą nazwę radnych, z wyjątkiem członków organów zarządzających, jeżeli ci wchodzi do składu rady. Członkowie zarządu gminnego i zarządu miejskiego noszą nazwę ławników z wyjątkiem osób, wymienionych w ust. (3).

(5) O ile z treści postanowień ustawy nie wynika inaczej, postanowienia, dotyczące gminy i organów gminnych, stosuje się zarówno do gminy wiejskiej, jak i miejskiej. Przez „radę gminy” rozumieć należy radę gminną i radę miejską, przez „zarząd gminy” — zarząd gminny i zarząd miejski.

1918 - pierwszy akt prawny normujący instytucję samorządu terytorialnego (lokalnego) po odzyskaniu przez Polskę Niepodległości - **utworzenie rad gminnych**

– Dekret Naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego z dnia 27 listopada 1918 roku;

1919 - ustanowienie instytucji samorządu miejskiego i powiatowego

– Dekret Naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego z dnia 4 lutego 1919 roku;

1921 - Konstytucja Marcowa – przełomowy akt dla instytucjonalnego funkcjonowania samorządu terytorialnego, w którym zapisano m.in.:

„Rzeczpospolita Polska, opierając swój ustrój na zasadzie szerokiego samorządu terytorialnego, przekazuje przedstawicielstwom tego samorządu właściwy zakres ustawodawstwa, zwłaszcza z dziedziny administracji, kultury i gospodarstwa, który zostanie bliżej określony ustawami państwowymi”

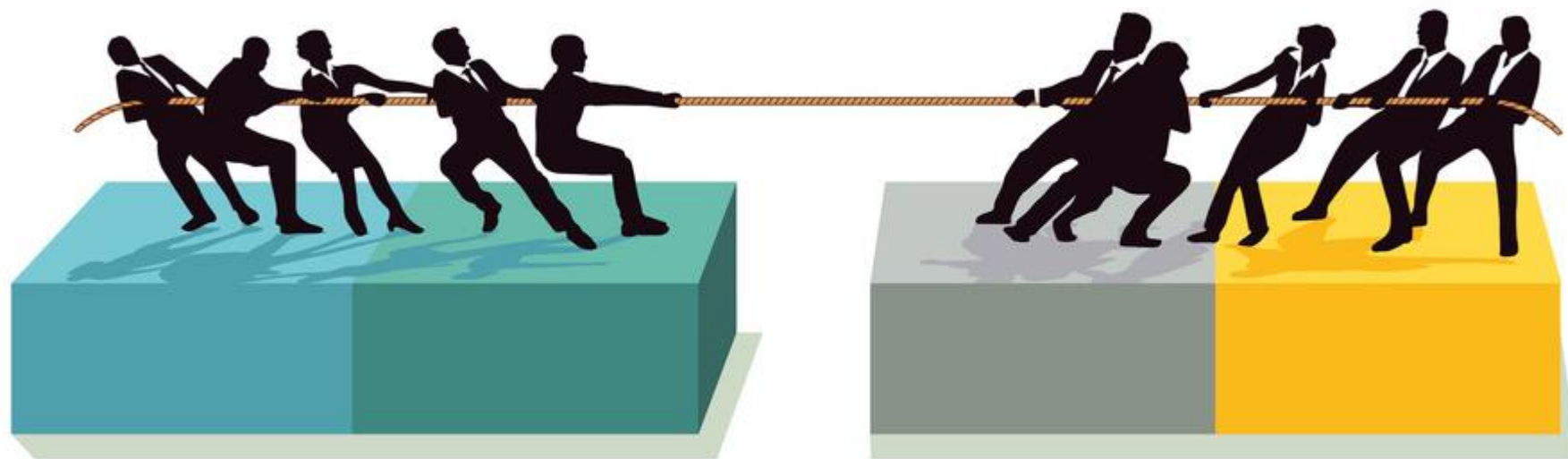
Pozwoliło to na:

- ✓ przyjęcie w ustroju administracji państwa zasady decentralizacji, jako przeciwwagi administracji rządowej, kierowanej oraz budowanej centralistycznie;
- ✓ podział administracyjny kraju na województwa, powiaty, gminy wiejskie i miejskie, które stały się jednocześnie jednostkami samorządu terytorialnego.

Alternatywa

Ustrój oparty o jednolitą administrację państwową
czy
Ustrój oparty o samorząd terytorialny

Koncepcja centralizmu demokratycznego

Jak to było z „reformą Edwarda Gierka”? (likwidacją powiatów)

**1990 rok – Sejm RP uchwalił
ustawę o samorządzie terytorialnym**

**Samorząd terytorialny
w miejsce rad narodowych**

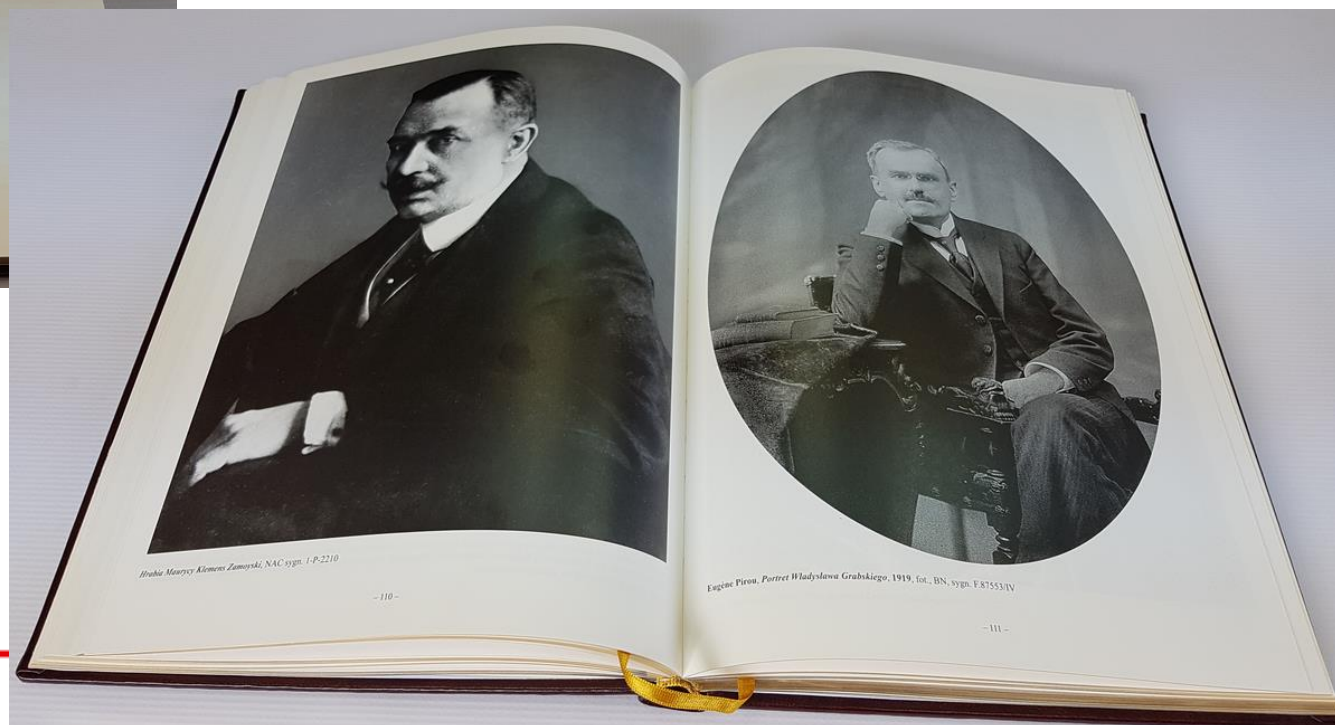
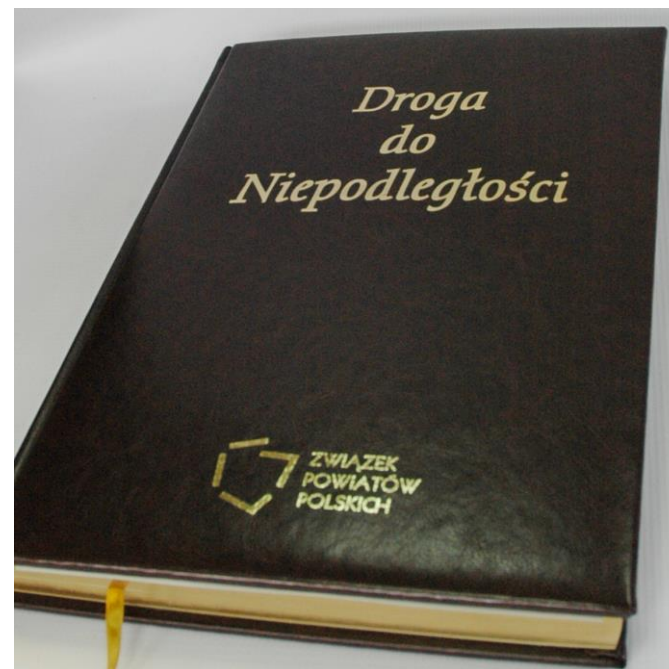
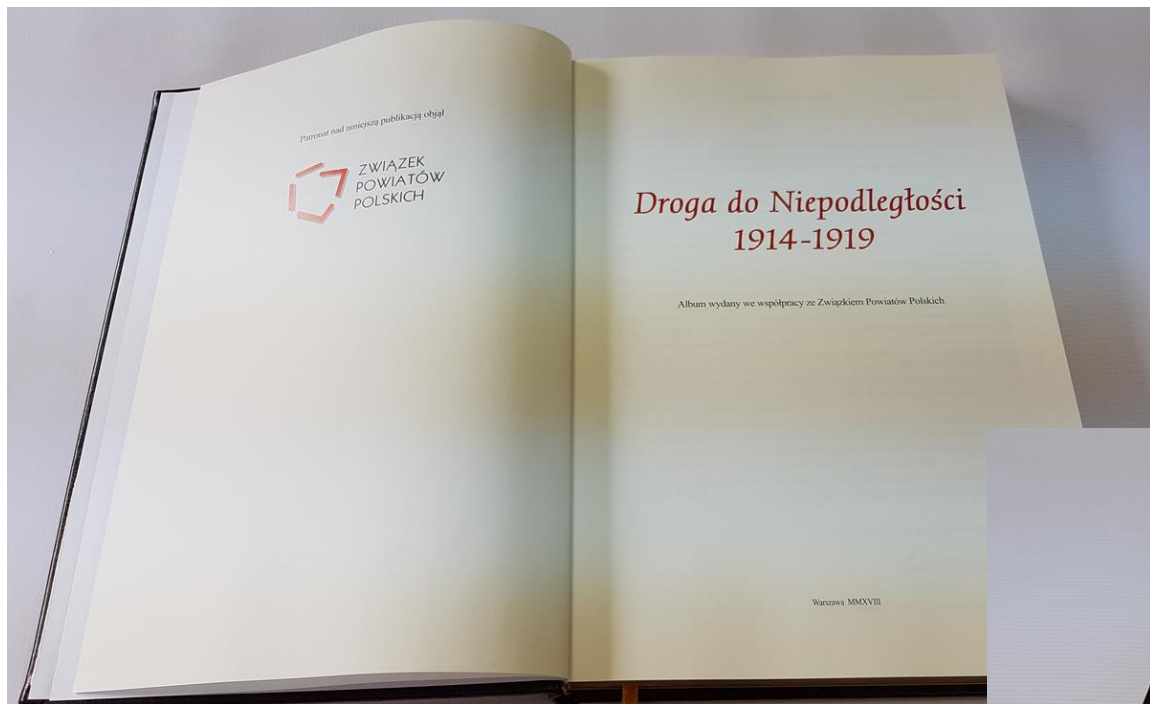
**27 maja 1990 roku
przeprowadzono wybory do rad gmin**

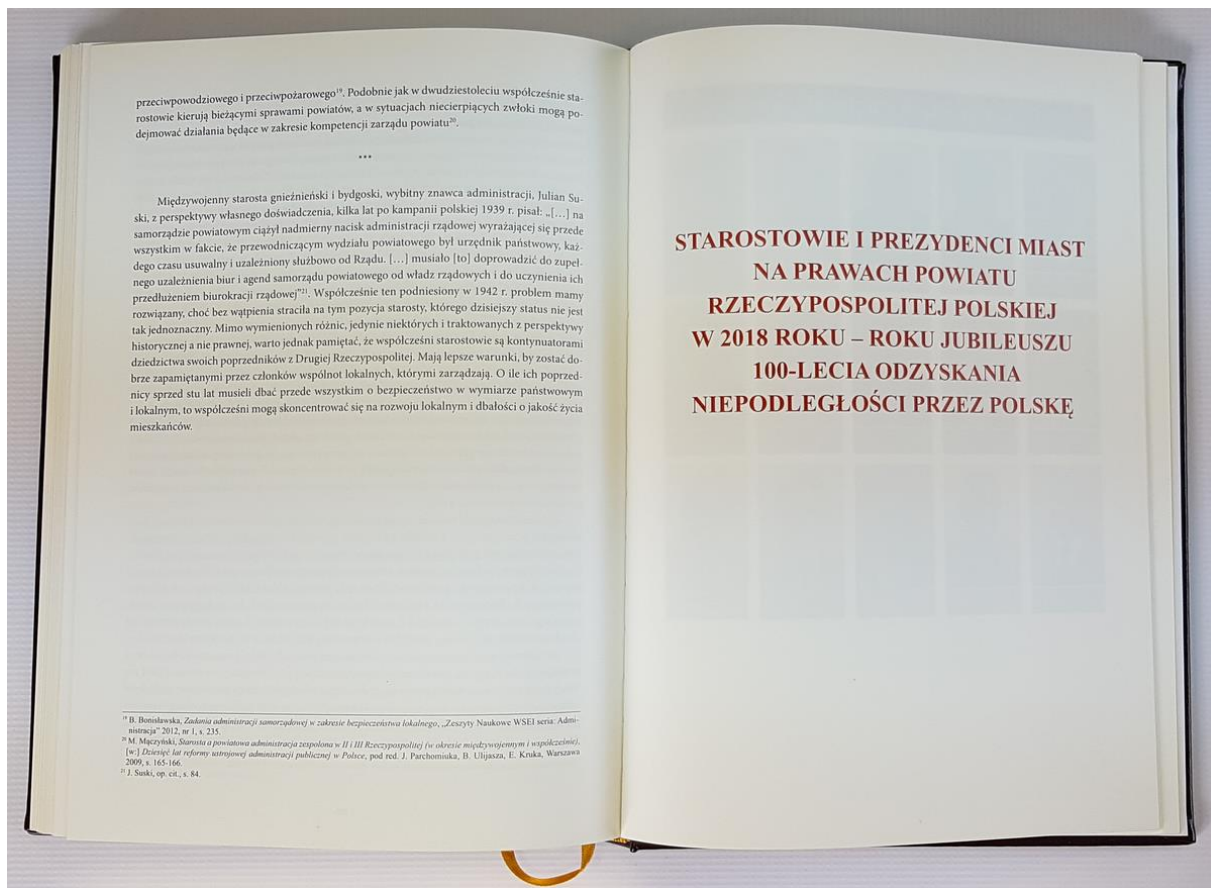
Jak to było z II etapem reformy samorządowej Rządu prof. Jerzego Buzka?

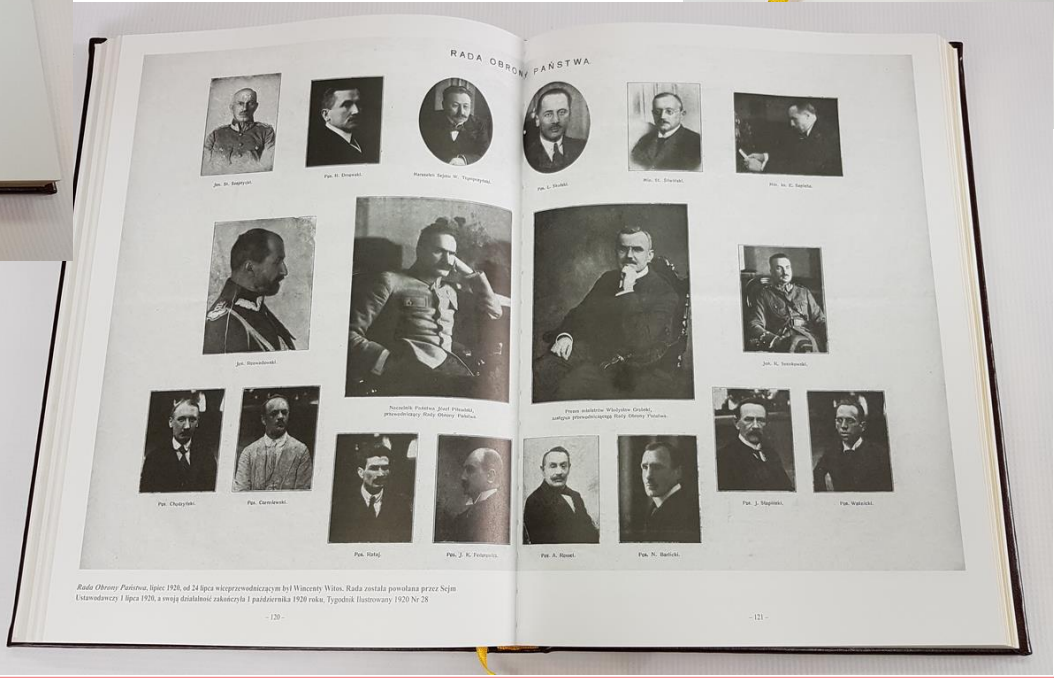
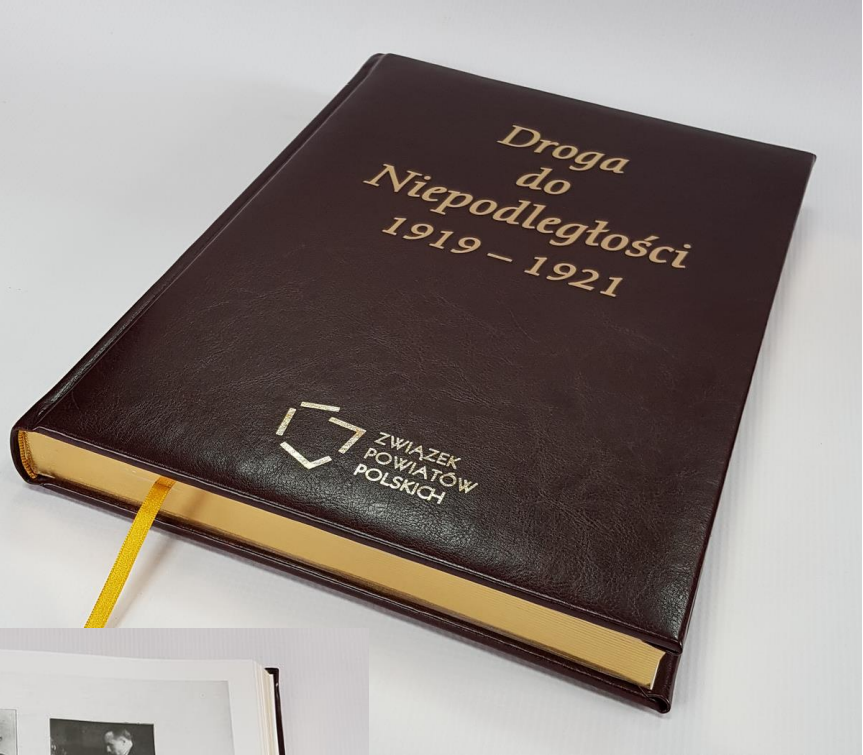
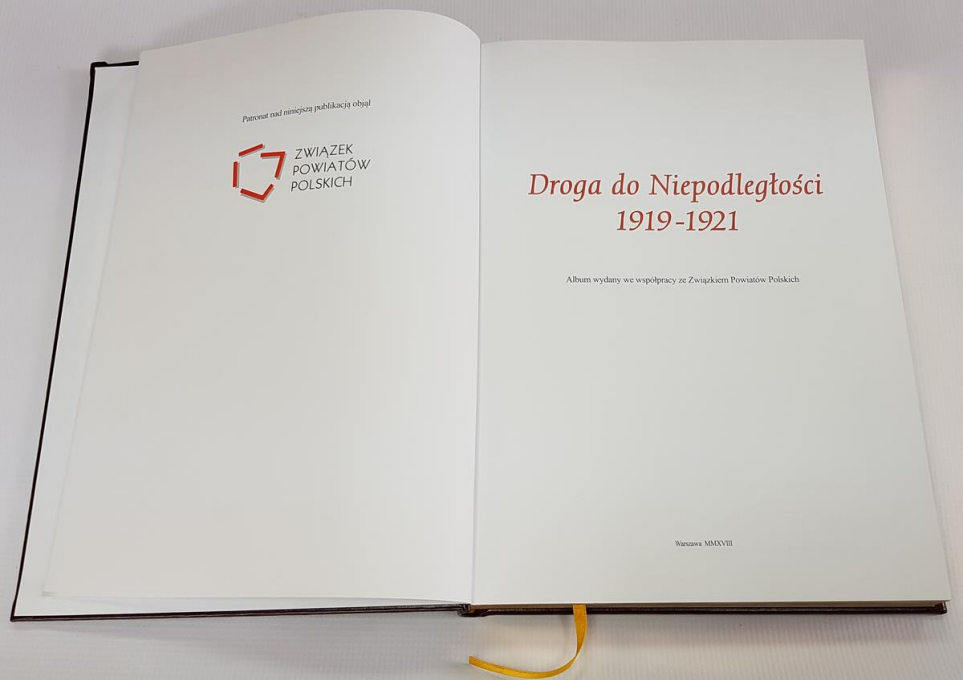
Publikacje

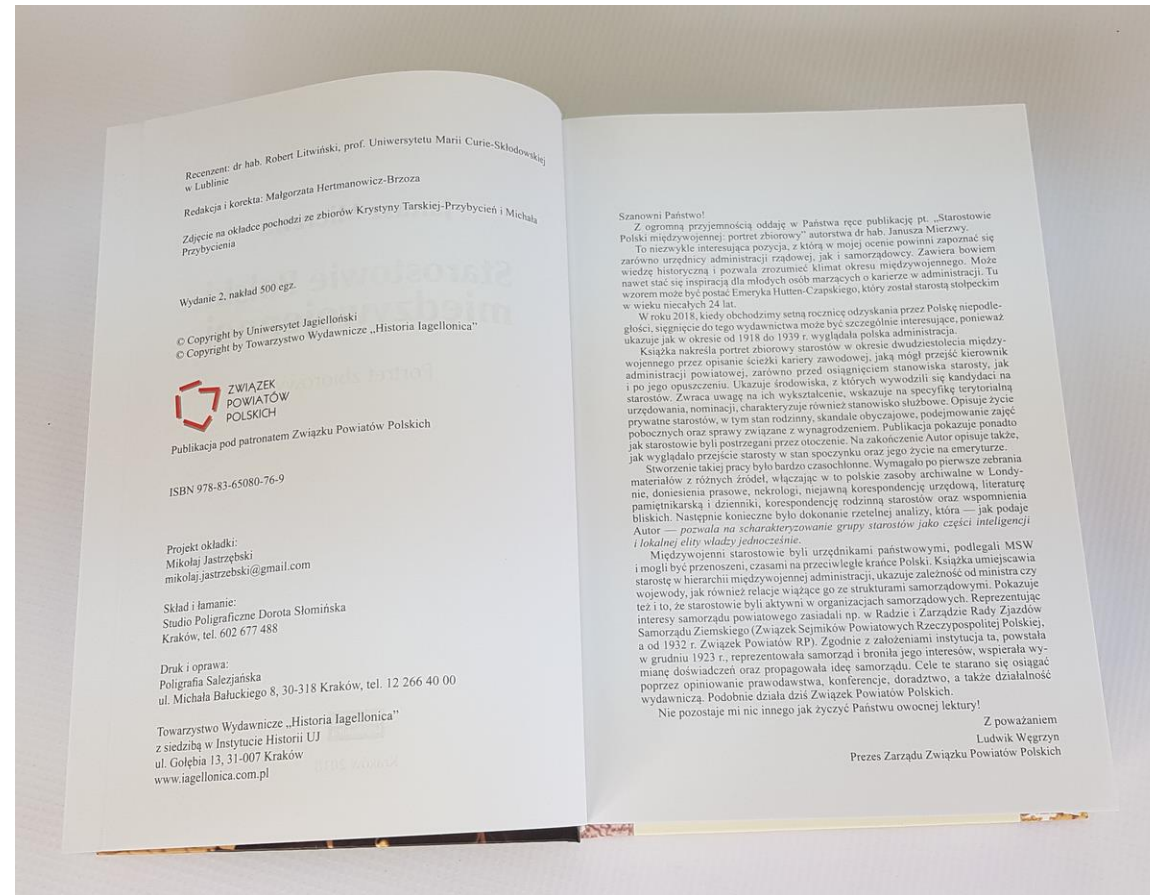
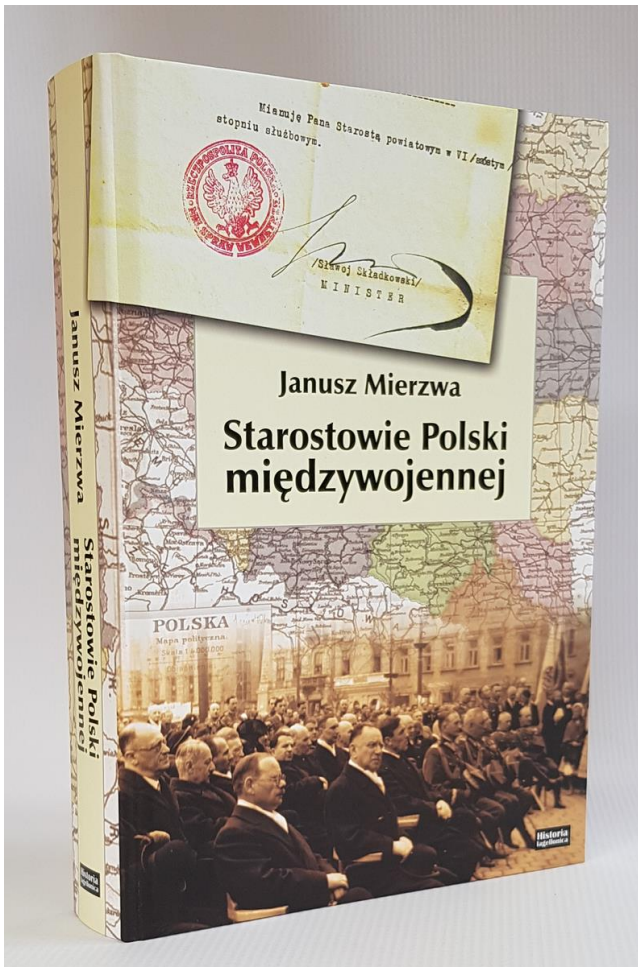
Publikacje

Publikacje

Publikacje

Recenzent: dr hab. Robert Litwiński, prof. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
Redakcja i korekta: Małgorzata Hertmanowicz-Brzoza
Zdjęcie na okładce pochodzi ze zbiorów Krystyny Tarskiej-Przybycień i Michała Przybycienia

Wydanie 2, nakład 500 egz.

© Copyright by Uniwersytet Jagielloński
© Copyright by Towarzystwo Wydawnicze „Historia Iagellonica”

 ZWIĄZEK POWIATÓW POLSKICH
Publikacja pod patronatem Związku Powiatów Polskich

ISBN 978-83-65080-76-9

Projekt okładki:
Mikołaj Jastrzębski
mikołaj.jastrzebski@gmail.com

Skład i oprawa:
Studio Poligraficzne Dorota Słomińska
Kraków, tel. 602 677 488

Druk i oprawa:
Poligrafia Salezjańska
ul. Michała Bałuckiego 8, 30-318 Kraków, tel. 12 266 40 00

Towarzystwo Wydawnicze „Historia Iagellonica”
z siedzibą w Instytucie Historii UJ
ul. Golebia 13, 31-007 Kraków
www.iagellonica.com.pl

Szanowni Państwo!
Z ogromną przyjemnością oddaję w Państwa ręce publikację pt. „Starostowie Polski międzywojennej. Portret zbiorowy” autorstwa dr hab. Janusza Mierzwy. To niezwykle interesująca praca, z którą w mojej ocenie powinni zapoznać się zarówno urzędnicy administracji rządowej, jak i samorządowej. Zawiera bowiem wiedzę historyczną i pozwala zrozumieć klimat okresu międzywojennego. Może nawet stać się inspiracją dla młodych osób marzących o karierze w administracji. Tu wzorem może być postać Emyka Hutten-Czapskiego, który został starostą stołpeckim w wieku niecałych 24 lat.

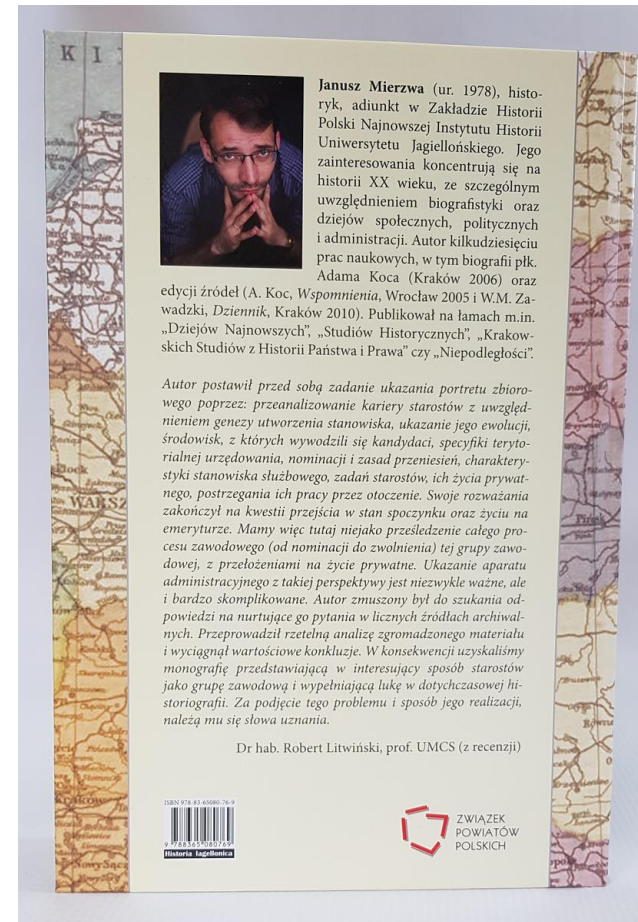
W roku 2018, kiedy obchodzimy setną rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości, sięgnięcie do tego wydawnictwa może być szczególnie interesujące, ponieważ ukazuje jak w okresie od 1918 do 1939 r. wyglądała polska administracja. Książka nakreśla portret zbiorowy starostów w okresie dwadziestolecia międzywojennego przez opisanie szkieletu kariery zawodowej, jaką mogli przejść kierownicy administracji powiatowej, zarówno przed osiągnięciem stanowiska starosty, jak i po jego opuszczeniu. Ukazuje środowiska, z których wywodzili się kandydaci na starostów. Zwraca uwagę na ich wykształcenie, wskazuje na specyfikę terytorialną urzędowania, nominacji, charakteryzuje również stanowisko służbowe. Opisuje życie prywatne starostów, w tym stan rodzinny, skandale obyczajowe, podejmowane zajęcia pobocznych oraz sprawy związane z wynagrodzeniem. Publikacja pokazuje także, jak starostowie byli postrzegani przez otoczenie. Na zakończenie Autor opisuje także, jak wyglądało przejście starosty w stan spoczynku oraz jego życie na emeryturze.

Stworzenie takiej pracy było bardzo czasochłonne. Wymagało po pierwsze zebrania materiałów z różnych źródeł, włączając w to polskie zasoby archiwalne w Londynie, doniesienia prasowe, nekrologi, niejawną korespondencję urzędową, literaturę pamiętnikarską i dzienniki, korespondencje rodzinnej analizy, która — jak podaje Autor — pozwala na scharakteryzowanie grupy starostów jako części inteligencji i lokalnej elity władzy jednoczesnej.

Międzywojenni starostowie byli urzędnikami państwowymi, podlegali MSW i mogli być przenoszeni, czasami na przeciwległe krańce Polski. Książka umiejscawia starostę w hierarchii międzywojennej administracji, ukazuje zależność od ministra czy wojewody, jak również relacje wiążące go ze strukturami samorządowymi. Pokazuje też i to, że starostowie byli aktywni w organizacjach samorządowych. Reprezentując interesy samorządu powiatowego zasiadali np. w Radzie i Zarządzie Rady Zjazdów Samorządu Ziemińskiego (Związek Sejmików Powiatowych Rzeczypospolitej Polskiej, a od 1932 r. Związek Powiatów RP). Zgodnie z założeniami instytucja ta, powstała w grudniu 1923 r., reprezentowała samorząd i broniła jego interesów, wspierała wywołanie doświadczeń oraz propagowała ideę samorządu. Cele te starano się osiągnąć poprzez opiewanie prawodawstwa, konferencje, doradztwo, a także działalność wydawniczą. Podobnie działa dziś Związek Powiatów Polskich.

Nie pozostaje mi nic innego jak życzyć Państwu owocnej lektury!

Z poważaniem
Ludwik Węgrzyn
Prezes Zarządu Związku Powiatów Polskich

Janusz Mierzwa (ur. 1978), historyk, adiunkt w Zakładzie Historii Polski Najnowszej Instytutu Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego. Jego zainteresowania koncentrują się na historii XX wieku, ze szczególnym uwzględnieniem biografistyki oraz dziejów społecznych, politycznych i administracji. Autor kilkudziesięciu prac naukowych, w tym biografii płk. Adama Koca (Kraków 2006) oraz

edycji źródeł (A. Koc, *Wspomnienia*, Wrocław 2005 i W.M. Zawadzki, *Dziennik*, Kraków 2010). Publikował na łamach m.in. „Dziejów Najnowszych”, „Studiów Historycznych”, „Krakowskich Studiów z Historii Państwa i Prawa” czy „Niepodległości”.

Autor postawił przed sobą zadanie ukazania portretu zbiorowego poprzez przeanalizowanie kariery starostów z uwzględnieniem genezy utworzenia stanowiska, ukazanie jego ewolucji, środowisk, z których wywodzili się kandydaci, specyfiki terytorialnej urzędowania, nominacji i zasad przeniesień, charakterystyki stanowiska służbowego, zadań starostów, ich życia prywatnego, postrzegania ich pracy przez otoczenie. Swoje rozważania zakończył na kwestii przejścia w stan spoczynku oraz życia na emeryturze. Mamy więc tutaj niejako prześledzenie całego procesu zawodowego (od nominacji do zwolnienia) tej grupy zawodowej, z przełożeniami na życie prywatne. Ukazanie aparatu administracyjnego z takiej perspektywy jest niezwykle ważne, ale i bardzo skomplikowane. Autor zmuszony był do szukania odpowiedzi na nurtujące go pytania w licznych źródłach archiwalnych. Przeprowadził rzetelną analizę zgromadzonego materiału i wyciągnął wartościowe wnioski. W konsekwencji uzyskaliśmy monografię przedstawiającą w interesujący sposób starostów jako grupę zawodową i wypełniającą lukę w dotychczasowej historiografii. Za podjęcie tego problemu i sposób jego realizacji, należą mu się słowa uznania.

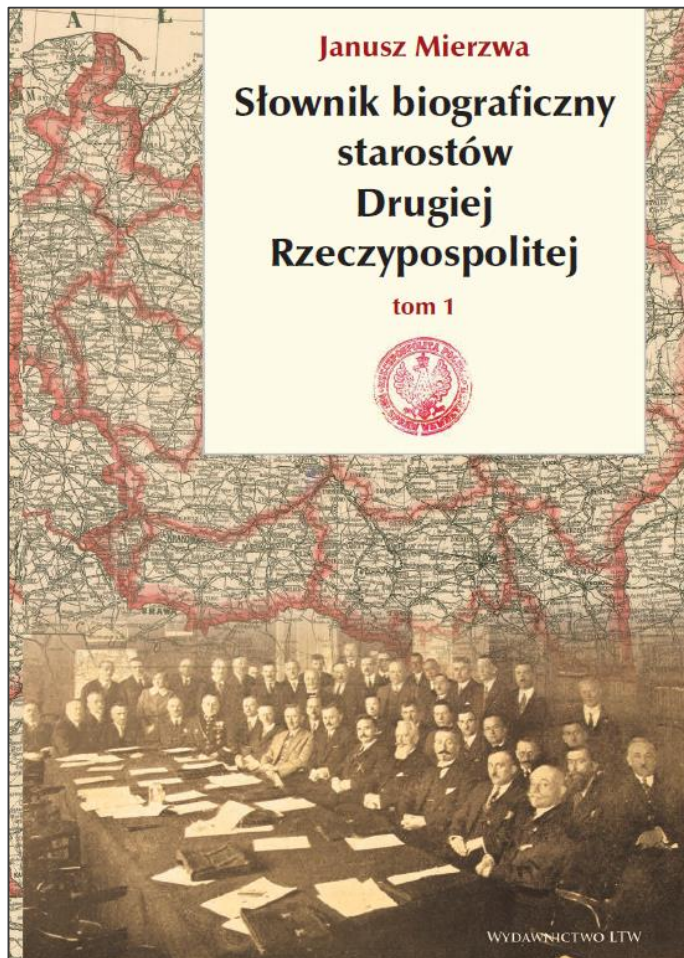
Dr hab. Robert Litwiński, prof. UMCS (z recenzji)

www.zpp.pl

Publikacje

Janusz Mierzwa
Słownik biograficzny starostów Drugiej Rzeczypospolitej
Tom I

Recenzenci
prof. dr hab. Mariusz Wołos
dr hab. Piotr Cichoracki, prof. UW

Redakcja
Beata Gołkowska

Projekt okładki
Mikołaj Jastrzębski

Skład
Maria Baranowska

© Copyright by Janusz Mierzwa
© Copyright for this edition Wydawnictwo LTW

 ZWIĄZEK
POWIATÓW
POLSKICH

Publikacja pod patronatem Związku Powiatów Polskich

ISBN 978-83-7565-572-8

Wydawnictwo LTW
ul. rtm. W. Pileckiego 9
Dzianów Leśny
05-092 Łomianki
tel. 22 751-25-18
www.ltw.com.pl
e-mail: wyd@ltw.com.pl

Janusz Mierzwa (ur. 1978), historyk, adiunkt w Zakładzie Historii Polski Najnowszej Instytutu Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego. Jego zainteresowania koncentrują się na historii XX wieku, ze szczególnym uwzględnieniem biografistyki oraz dziejów społecznych, politycznych i administracji. Autor kilkudziesięciu prac naukowych, w tym *Starostowie Polski międzywojennej. Portret zbiorowy* (I wyd. – 2012, II wyd. – 2018), biografii płk. Adama Koca (Kraków 2006) oraz edycji źródeł (A. Koc, *Wspomnienia*, Wrocław 2005 i W.M. Zawadzki, *Dziennik*, Kraków 2010). Publikował na łamach m.in. „Dziejów Najnowszych”, „Studiów Historycznych”, „Krakowskich Studiów z Historii Państwa i Prawa” czy „Niepodległości”.

„Starostowie w Drugiej Rzeczypospolitej byli urzędnikami państwowymi, z czego wynikało, że o miejscu ich służby formalnie decydowały władze centralne, a dokładniej – minister spraw wewnętrznych. Jednocześnie kompetencje starostów powiatowych jako stojących na czele administracji samorządowej szczebla powiatowego były ściśle związane ze środowiskami lokalnymi – mieli oni w swym ręku podstawowe instrumenty wpływu na życie społeczno-ekonomiczno-polityczne podległego powiatu, rozwój jego infrastruktury czy działalność organizacji społecznych na jego terenie. Ze zbiegu tych dwóch okoliczności wynika jasna konkluzja – z jednej strony mamy do czynienia z osobami, które często zostały po okresie swojego urzędowania bardzo wymierne efekty, ważne dla społeczności lokalnych, ale z drugiej strony – w zdecydowanej większości przypadków nie były związane swym pochodzeniem z zarządzanym obszarem (inaczej niż współcześnie).”
(ze Wstępu)

ISBN 978-83-7565-572-8

 ZWIĄZEK
POWIATÓW
POLSKICH

**Oddając honory
samorządowcom tworzących Rzeczpospolitą
po odzyskaniu niepodległości,
pamiętając o tragicznych rezultatach
czasów centralizmu demokratycznego
i koncepcji jednolitej administracji państwowej
brońmy ustroju Rzeczypospolitej opartej
o samorząd terytorialny.**

Dziękuję za uwagę

Rudolf Borusiewicz

Warszawa, 11 września 2018 r.

ZWIĄZEK
POWIATÓW
POLSKICH